

Alleen een sterke en
stabiele financiële sector
draagt bij aan brede welvaart

V N O N C W

MKB
Nederland

Goede financiering van belang voor ondernemers

- Een goed functionerende en stabiele financiële sector¹ is belangrijk voor Nederland. Van het bouwen van voldoende woningen tot de transformatie naar een digitale en duurzame economie. De sector is essentieel voor het oplossen van onze huidige maatschappelijke vraagstukken en het creëren van brede welvaart – de kern van de nieuwe Agenda 2030 van VNO-NCW en MKB-Nederland.
- Voor ondernemers is een goede financiële infrastructuur een essentieel fundament onder hun bedrijf. Het stelt ze in staat te innoveren, producten door te ontwikkelen, nieuwe investeringen te doen en buitenlandse markten aan te doen. Het stelt ze in staat om te doen wat ze het beste doen: **ondernemen**.

¹ Het begrip financiële sector is wat lastig te omkaderen, maar omvat voor ons verzekeraars, asset managers, banken, financiële adviseurs, pensioenfondsen, trust kantoren, private equity verschaffers en accountants.

Hoe staat de sector er voor?

- De recente onrust op de financiële markten laat zien hoe belangrijk een stabiele financiële sector is. Hoewel het faillissement van SVB en de overname van Credit Suisse door UBS in 2023 hele specifieke oorzaken kennen, laat het zien hoe belangrijk het is dat onze banken en instellingen financieel weerbaar zijn.
- In Europa hebben we dat betreft lessen geleerd uit de kredietcrisis van 2008 en wordt er sindsdien verscherpt toezicht gehouden.
- Als we op Nederland inzoomen, zien we dat ons land een relatief sterke, maatschappelijk gerichte financiële sector kent. Dat moeten we koesteren.
- Tegelijk zien we ook dat het rijke potentieel van de sector nog te weinig wordt benut. De volgende observaties spelen hierbij een rol.

2.1

VERSCHRAGING VAN HET FINANCIËLE LANDSCHAP EN DE DIENSTVERLENING

- De sector is de laatste jaren – deels door beleid, deels door marktontwikkelingen - verschaald, waardoor er voor ondernemers minder diensten beschikbaar zijn.
- Enkele voorbeelden:
 - Het internationaal zakenbankieren is vrijwel verdwenen, niet alleen in Nederland maar

in heel Europa. Op Nederlandse bankbalansen staan meer hypotheekleningen dan mkb-leningen. Deze eenzijdige sectorstructuur maakt onze banken kwetsbaar voor overnames, zeker nu een consolidatie van het Europese bankwezen niet valt uit te sluiten.

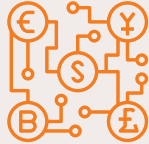
- De sector digitaliseert snel en geeft ook veel uit aan R&D. Zodoende worden steeds meer financiële instellingen 'tech-bedrijven'. Een goede ontwikkeling, mits het niet ten koste gaat van het persoonlijke contact met de ondernemer.
- Digitale nieuwkomers veroveren te beperkt een plek in de sector. Meer markttoetreding van zowel kleinere scaleups als van 'big tech' – al dan niet in samenwerking met bestaande spelers – kan het financiële landschap verder verrijken.
- Gespecialiseerd advies en vermogensbeheer – essentieel voor verduurzaming en digitalisering – worden steeds lastiger door beleid en marktfactoren.

2.2

EFFECT POORTWACHERSROL

- De verantwoordelijke rol als poortwachter trekt een grote wissel op financiële instellingen. Een groot deel van de medewerkers in de sector is bezig met klantonderzoeken. Zo zijn alleen al zo'n 13.000 medewerkers bij banken en ook vele medewerkers bij verzekeraars tegenwoordig bezig met witwas-controles. Dat is zonde, want deze arbeidskrachten kunnen – zeker gezien de enorme krapte op de arbeidsmarkt – veel effectiever worden ingezet voor andere taken, binnen of buiten de sector.
- Dit kan ook leiden tot negatieve effecten voor ondernemers, en dan met name het mkb. De doorlooptijden voor het openen van een rekening zijn lang, het ontvangen en storten van cashgeld leidt tot vragen over de herkomst en mogelijke kosten voor de ondernemer. Om kleinere kredieten rendabel te houden, is digitalisering in dat segment – zeker in de beginfase – de norm.

INTERNATIONALE ONDERSTEUNING OVER DE GRENS IS UITGEDUND

- Waar vermogensbeheer steeds internationaler wordt, is de Nederlandse bankensector vooral een nationale sector geworden. Deels komt dit omdat het opereren op Europese schaal wordt belemmerd door een onvoltooide Europese interne markt. Een inefficiënte lappendeken aan toezichtregels in Europa helpt hier ook niet aan bij.
- Ons internationaal georiënteerde bedrijfsleven mist een financiële sector die hen ook over de grens goed kan bedienen. Hierbij zet het nationale overheidsbeleid de sector te vaak op achterstand, door te weinig rekening te houden met verschillen tussen spelers wereldwijd.
- Van de recente onrust in de bancaire sector moeten we de belangrijkste lessen nog leren. Duidelijk is wel dat kapitaal- en liquiditeitsregels wereldwijd moeten gaan gelden voor dezelfde groep. Zo verbreedden de VS de regels uit Bazel niet naar middelgrote banken. De ervaringen met o.a. de Silicon Valley Bank tonen aan hoe kwetsbaar dit is. Ook Bazel IV - het nieuwe pakket aan maatregelen en eisen voor banken - houdt Amerikaanse banken momenteel buiten schot, omdat die hun hypotheeklen doorgaans niet op de balans hebben staan.
- Ook Solvency II pakt onevenredig zwaar uit in vergelijking met kapitaalregimes buiten de EU (zoals het VK). Dit heeft gevolgen voor het internationaal opererende bedrijfsleven, dat zo minder goed bediend kan worden door Europese banken en verzekeraars.

DUURZAME AMBITIES

- De Nederlandse financiële sector is terecht ambitieus op ESG-doelen. Zo beleggen pensioenfondsen vanwege risicospreiding ook sterk internationaal in duurzame projecten en in 'groene start ups'.
- Ook risicodragend vermogen biedt veel mogelijkheden voor verduurzaming. Zo'n 80 procent van het aantal private equity en venture capital investeringen in ons land vindt plaats in het mkb, maar op de totale balans van de mkb-ondernemer is dit risicodragende deel nog veel te klein. Dit potentieel kan verder worden benut. ESG- en impactinvesteerders kunnen verduurzaming in het mkb verder aanjagen.
- Meer algemeen verbindt de sector zich aan vele initiatieven, nationaal en internationaal. Denk onder meer aan het Klimaatcommitment Financiële sector.
- Het effect van deze inspanningen kan verder worden vergroot als de financiële sector, de rest van het bedrijfsleven en de overheid beter weten wat van elkaar te verwachten. De stip op de horizon vanuit het kabinet, waar de sector en bedrijven naar toe kunnen werken via het investeringsbeleid, wordt dan namelijk duidelijker. We moeten een 'omstanderseffect' voorkomen waarbij onvoldoende gebeurt om de energietransitie en vergroening te realiseren.
- We onderschrijven daarbij nut en noodzaak van (EU) rapportage eisen en controle verplichtingen, maar zijn er beducht op dat dit zo complex wordt dat het vooral compliance verplichtingen oplevert zonder klimaatverbetering.

Wat moet er gebeuren?

Acht punten voor een gezonde financiële toekomst van onze economie

Door acties op de onderstaande acht punten kunnen we het tij keren en de sector de *kickstart* geven die nodig is voor echte brede welvaart en een duurzame economie.

1. In de eerste plaats moet Nederland aantrekkelijker worden voor financiële instellingen zodat zij ons brede vestigingsklimaat kunnen versterken. Nu is dat helaas niet het geval en lopen we in Europa op veel vlakken uit de pas met extra nationale eisen en maatregelen die ons land op achterstand zetten. Denk hierbij aan eenzijdige fiscale maatregelen als de bankenbelasting en de Nederlandse 'goldplating' bij kapitaalseisen van vermogensbeheerders en banken. Ook de Nederlandse discussie over beloningen en topsalarissen leidt er toe dat een deel van de financiële dienstverlening zich niet in Nederland concentreert.

2. De financieringsmogelijkheden voor het mkb moeten worden verbeterd via de voorstellen uit onze Ondernemersagenda met bijvoorbeeld een kredietregister, het beter ontsluiten van risicodragend kapitaal en één EU-kapitaalmarkt. Deze stappen kunnen bestaande publiek-private investeringsinitiatieven en – fondsen aanvullen.

3. Verder is meer ruimte voor innovatieve spelers en toepassingen in de sector nodig om bij te dragen aan productiviteitsgroei én nieuwe vormen van dienstverlening. Variërend van digitale budgetcoaching en omkeerhypotheke tot blockchain. Dit vraagt

ook om aandacht voor financiering van innovatieve bedrijven met meer privaat eigen vermogen én om gespecialiseerd financieel advies. VNO-NCW en MKB-Nederland willen hiertoe nadrukkelijk in gesprek met Fintech spelers en andere nieuwkomers.

4. Het financieel toezicht in Nederland is van hoog niveau. Op een aantal punten is meer effectiviteit en doelmatigheid echter mogelijk. De vermogensbeheersector heeft bijvoorbeeld steeds meer te maken met overlap in toezicht van AFM en DNB. Zo is ook financieel toezicht gebaat bij uitwisseling van technologische inzichten met instellingen en slim gebruik van AI, waarbij de sector inzichten kan delen. Kosten van toezicht kunnen daarnaast aanzienlijk worden beperkt via financiële prikkels. Op EU-niveau moet de bestaande overlap in toezicht teruggebracht worden, op een manier die recht doet aan de karakteristieken van de verschillende sectoren.

5. Alleen een stabiele financiële sector is van toegevoegde waarde voor een onze samenleving. Stabiel betekent goed gekapitaliseerd en met voldoende ruimte voor dienstverlening aan de klant. Van gespecialiseerde verzekeringen tot hypotheekadvies. Een stabiele sector betekent ook een winstgevende sector, die internationaal kan opereren. De recente turbulentie bij banken elders toont aan dat wereldwijde speelveld nog niet gelijk is. Als wereldwijde kapitaalregels niet uniform worden ingevoerd (de V.S.) of nageleefd ('bail in' in Zwitserland), verstoort dat niet alleen concurrentieverhoudingen maar levert het ook risico's op. Nederland kan dit punt niet genoeg benadrukken in internationale fora zoals de Financial Stability Board.

6. De sector doet veel moeite om iedereen mee te laten doen. Denk bijvoorbeeld aan de vorig jaar gestarte Nationale Coalitie Financiële Gezondheid, waarin bedrijven, sector en overheid zich inzetten voor financiële gezondheid van werknemers. Het is zaak deze goede initiatieven nog beter op elkaar en op publieke initiatieven aan te sluiten, zoals bijvoorbeeld 'Wijzer in Geldzaken'. Daarnaast verdienen ondernemers een inclusieve behandeling, ook als ze bijvoorbeeld minder 'digivaardig' zijn.

7. De bestrijding van witwassen moet niet alleen effectiever maar ook doelmatiger. Het gaat daarbij om een meer risico gestuurd systeem in plaats van algemene normen waar alle klanten last van hebben. Door meer risico gestuurd te werken, kan arbeidspotentieel beter benut worden. Meer informatiedeling tussen de overheid en de poortwachters en tussen poortwachters onderling is hiervoor cruciaal. Gelukkig worden hiertoe nu (wetgevende) stappen gezet. Belangrijk is dat de strijd tegen witwassen niet (meer) mag leiden tot uitsluiting van bonafide ondernemers.

8. Verduurzaming is bij het bedrijfsleven en de financiële sector absolute topprioriteit. De overheid ondersteunt deze transitie met wet- en regelgeving en instrumenten zoals innovatiesubsidies. Hierdoor kunnen bedrijven samen met financiers investeren in schonere oplossingen. Dit proces kan echter worden versneld als de overheid meer richting geeft aan het beleid zodat er concrete actie kan worden ondernomen. Bijvoorbeeld door een publiek-private samenwerking bij warmtenetten. Een dergelijke samenwerking zou kunnen leiden tot een versnelling van de warmtetransitie, juist omdat wij ons wat het klimaat betreft geen stilstand kunnen permitteren. Omgekeerd is het belangrijk dat de sector ook zelf duidelijkheid schept, zoals onlangs de door verzekeraars opgestarte discussie om het overstromingsrisico nu en in de toekomst te compenseren via een verzekeringsoplossing. Dit raakt ook het ruimtelijke orderingsbeleid. Waar kunnen we straks nog bouwen en hoe doen we dit op een klimaat adaptieve manier? De samenwerking in de driehoek overheid, het bedrijfsleven en de financiële sector is essentieel om grote stappen te zetten en ambitieuze klimaatdoelstellingen haalbaar te maken.

Door te opereren langs deze acht lijnen ontstaat er meer ruimte voor de financiële sector om te innoveren, om op verantwoorde wijze te groeien en om bij te dragen aan maatschappelijke transitie. En dat op een manier waar alle ondernemers in ons hele land van kunnen profiteren. Want alleen een sterke, gevarieerde en ondernemende financiële sector helpt bedrijven met het ondernemen voor brede welvaart.

Meer weten?

Neem dan contact met Edward Feitsma,
senior economist VNO-NCW en MKB-Nederland:
feitsma@vnoncw-mkb.nl

VNO-NCW

MKB
Nederland

